

**ODLUKA
O METODOLOGIJI ZA MJERENJE RIZIKA ZEMLJE U BANKAMA
("Sl. list Crne Gore", br. 60/08 od 09.10.2008. i 51/13 od 01.11.2013.)**

1. Opšta odredba

Predmet regulisanja

Član 1

Ovom odlukom se propisuje metodologija koju su banke dužne da primjenjuju u postupku mjerenja rizika zemlje, uključujući i način izračunavanja potrebnog kapitala za rizik zemlje.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, banka koja je razvila sopstvenu metodologiju za mjerenje rizika zemlje može umjesto metodologije propisane ovom odlukom koristiti sopstvenu metodologiju i potrebni kapital za rizik zemlje izračunavati u postupku procjene adekvatnosti internog kapitala, u skladu sa odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banaka.

2. Mjerenje rizika zemlje

Obaveza mjerenja rizika

Član 2

Banka je dužna da mjeri izloženost riziku zemlje za sve zemlje u kojima se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika banke (u daljem tekstu: zemlja dužnika).

Izloženost riziku zemlje

Član 3

Ukupna izloženost banke prema jednoj zemlji dužnika predstavlja zbir neto izloženosti prema svim licima čije je sjedište, odnosno prebivalište u toj zemlji.

Izuzetno od stava 1 ovog člana:

- 1) za potraživanja za koja garantuje lice iz treće zemlje, koja nije zemlja dužnika, zemljom dužnika se može smatrati zemlja u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište garanta;
- 2) za potraživanja čiju naplatu banka može u cjelokupnom iznosu realizovati iz sredstava koja se ne nalaze na računima u zemlji dužnika, zemljom dužnika se može smatrati zemlja u kojoj se ta sredstva nalaze.

Obračun izloženosti

Član 4

U obračun ukupne izloženosti prema jednoj zemlji dužnika uključuju se krediti, akcije, dužničke hartije od vrijednosti, ulaganja u kapital, sredstva na korespondentskim računima, finansijski derivati, garancije i druge bezuslovne vanbilansne obaveze.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u obračun izloženosti prema jednoj zemlji ne uključuju se:

- 1) akcije i dužničke hartije od vrijednosti emitovane u zemlji dužnika za koje su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - te hartije od vrijednosti su uključene u trgovačku knjigu banke,
 - trgovina tim hartijama od vrijednosti se obavlja redovno na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti i kotacija cijena se može dobiti iz pouzdanih izvora koji adekvatno prikazuju rizik zemlje u kojoj emitent ima sjedište,
 - knjigovodstvenu vrijednost tih hartija od vrijednosti banka redovno usklađuje sa njihovom tržišnom vrijednošću;
- 2) potraživanja prema djelovima stranih privrednih društava sa sjedištem u Crnoj Gori, registrovanih u skladu sa zakonom kojim se uređuje pravni status privrednih društava;
- 3) potraživanja organizacionog dijela banke sa sjedištem u drugoj zemlji, koja su finansirana iz izvora koji potiču iz zemlje u kojoj se nalazi sjedište tog organizacionog dijela, bez obzira na valutu u kojoj je iskazan izvor sredstava, odnosno potraživanje;
- 4) vanbilansne obaveze, koje se mogu u svakom trenutku otkazati;
- 5) iznos potraživanja za koji je izvršen hedžing rizika.

Rangiranje zemalja dužnika

Član 5

Banka je dužna da sve zemlje dužnika rangira u jednu od sljedećih rizičnih kategorija:

- 1) nerizične zemlje;
- 2) zemlje niskog rizika;
- 3) zemlje srednjeg rizika;
- 4) zemlje visokog rizika.

Zemlja dužnika u odnosu na koju ne postoji rizik zemlje rangira se u kategoriju nerizičnih zemalja.

Zemlja dužnika u odnosu na koju postoji rizik zemlje, ali ne postoji aktuelna opasnost vezana za naplatu potraživanja banke, rangira se u kategoriju zemalja niskog ili srednjeg rizika, u zavisnosti od visine rizika zemlje.

Zemlja dužnika za koju postoji aktuelna opasnost vezana za naplatu potraživanja ili stvarni problemi naplate potraživanja rangiraju se u kategoriju zemalja visokog rizika.

Rangiranje zemalja dužnika služi banci za utvrđivanje potrebnog kapitala za rizik zemlje i za limitiranje izloženosti banke prema pojedinim zemljama dužnika, grupama zemalja ili regionima.

Osnova za rangiranje

Član 6

Za rangiranje zemalja u odgovarajuću kategoriju iz člana 5 ove odluke, banka je dužna da koristi:

- 1) dugoročni kreditni rejting zemlje dužnika, utvrđen od strane međunarodno priznatih eksternih institucija;
- 2) informacije koje su raspoložive na nacionalnom ili međunarodnom nivou, kao što su informacije koje je pripremio Međunarodni monetarni fond, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj i Banka za međunarodna poravnanja;
- 3) raspoložive informacije o veličini, prirodi i dospelosti spoljnog duga zemlje dužnika, stopi inflacije i istorijskim podacima o servisiranju spoljnog duga te zemlje;
- 4) raspoložive informacije o tekućim uslovima u zemlji dužnika, a posebno o privrednom i političkom stanju u toj zemlji, uključujući i procjene socijalne i političke stabilnosti.

Dinamika rangiranja

Član 7

Rangiranje zemalja dužnika vrši se po pravilu jednom u šest mjeseci.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u slučaju promjena i događaja u zemlji dužnika, po osnovu kojih tu zemlju treba rangirati u kategoriju zemalja visokog rizika, banka je dužna da odmah po nastanku tih događaja izvrši rangiranje te zemlje u kategoriju zemalja visokog rizika.

3. Potrebni kapital

Izračunavanje potrebnog kapitala

Član 8

Potrebni kapital za rizik zemlje utvrđuje se tako što se ukupna neto izloženost prema dužnicima iz te zemlje ponderiše odgovarajućim ponderom rizika iz sljedeće tabele:

Rizične kategorije	Ponder rizika
Nerizične zemlje	0%
Zemlje niskog rizika	50%-100%
Zemlje srednjeg rizika	150%-250%
Zemlje visokog rizika	minimalno 300%

Neto izloženost prema jednoj zemlji dužnika predstavlja ukupnu izloženost prema dužnicima iz te zemlje, izračunatu u skladu sa članom 4 ove odluke i umanjenu za formirane rezervacije za potencijalne kreditne gubitke po tim izloženostima.

Ukupan zbir ponderisanih neto izloženosti iz stava 1 ovog člana za sve zemlje dužnika, podijeljen sa 10, predstavlja potrebni kapital banke za rizik zemlje.

Rezervacije

Član 9

Izuzetno od člana 8 ove odluke, za kategoriju zemalja visokog rizika banka može, umjesto izračunavanja potrebnog kapitala za rizik zemlje, izračunavati i izdvajati odgovarajuće rezervacije, na osnovu procjene očekivanih gubitaka po osnovu izloženosti riziku zemlje.

Obračun rezervacija iz stava 1 ovog člana vrši se tako što se od ukupnog iznosa izloženosti oduzme iznos rezervacija formiranih po osnovu izloženosti banke kreditnom riziku i na dobijeni iznos primijeni utvrđeni procenat rezervacija po osnovu rizika zemlje.

Utvrđeni procenat rezervacija po osnovu rizika zemlje banka je dužna da dokumentovano obrazloži.

Strožije rangiranje i rezervisanje

Član 10

Centralna banka može zahtijevati od banke da utvrdi strožije rangiranje ili izdvoji veći procenat rezervacija za potencijalne gubitke po osnovu rizika zemlje, ukoliko ocijeni da banka nije izvršila adekvatno rangiranje zemlje dužnika, odnosno izdvojila potrebne rezervacije, ili ako upravljanje rizikom zemlje nije adekvatno rizičnom profilu banke.

4. Završna odredba

Član 11

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SAVJET CENTRALNE BANKE CRNE GORE